

Sống chung với Trung Quốc nhưng không được quên bản chất chế độ Bắc Kinh

Thùy Dương

Hình minh họa. Cờ Mỹ -Trung Quốc tại Thượng Hải được treo nhân cuộc đối thoại thương mại hai nước hôm 30/06/2019. REUTERS - Aly Song

Vẫn như những ngày qua, báo Pháp hôm nay quan tâm đến nhiều khía cạnh của cuộc khủng hoảng đại dịch Covid-19, từ cuộc chạy đua bào chế vắc-xin, công tác chữa trị bệnh (báo La Croix), cho đến những khó khăn trong ngành biểu diễn nghệ thuật trong giai đoạn khủng hoảng (báo Libération). Báo kinh tế Les Echos lại đặc biệt chú ý đến Trung Quốc, với cả trang nhất, bài xã luận và nhiều bài phỏng vấn, phóng sự.

« Trung Quốc : những nỗi ngờ vực gia tăng » là tựa trang nhất của Les Echos. Tâm điểm của mọi nghi ngờ của quốc tế cũng như những bất đồng giữa Trung Quốc và Mỹ trong giai đoạn này chính là trung tâm thí nghiệm P4 ở Vũ Hán. Để hiểu hơn về sự leo thang căng thẳng giữa Washington và Bắc Kinh, Les Echos đi tìm lời giải đáp qua 6 câu hỏi:

Mỹ tố cáo Trung Quốc về những chuyện gì và với bằng chứng nào ?

Đây có phải một thủ đoạn chính trị hay không ?

Mỹ có thể đáp trả Trung Quốc thế nào ? Châu Âu nói gì ?

Phe Dân Chủ Mỹ phản ứng ra sao ?

Trung Quốc có thể đáp trả Mỹ bằng cách nào ?

Hiện nay, không chỉ có Mỹ mà rất nhiều nước muốn đòi Trung Quốc bồi thường thiệt hại dịch bệnh, chuyện này có khả thi hay không ?

Les Echos trích dẫn một số chuyên gia luật quốc tế của Pháp theo đó việc khởi kiện một quốc gia là rất khó và cũng khó để có thể kết án được Trung Quốc.

Liên quan đến quan hệ giữa Trung Quốc và Tổ Chức Y Tế Thế Giới, Les Echos giới thiệu bài phỏng vấn bà Valérie Niquet, chuyên gia về châu Á của Viện Nghiên Cứu Chiến Lược Pháp, theo đó Trung Quốc không tôn trọng các cam kết đã ký khi gia nhập định chế y tế của Liên Hiệp Quốc.

Ngoài ra, *Les Echos* còn giới thiệu bài phóng sự về cuộc sống của người dân Bắc Kinh thời hậu Covid-19. Tất cả đều bị kiểm soát chặt chẽ bằng mã QR code, từ tình trạng sức khỏe đến lịch trình di chuyển...

Bài xã luận của *Les Echos* đặc biệt đáng chú ý với hàng tựa để ngỏ: « Virus corona: Trung Quốc đã thua một trận nhưng ... » Cho dù đã đưa khẩu trang và thiết bị y tế đến khắp nơi trên thế giới, nhưng Trung Quốc chưa bao giờ bị thế giới chống đối đến như vậy. 30 năm sau vụ thảm sát Thiên An Môn khiến nhiều nước phương Tây phần nộ cắt đứt quan hệ ngoại giao với Bắc Kinh, chế độ Tập Cận Bình đã gây ra nỗi ngờ vực trên toàn cầu. Theo cây viết xã luận của *Les Echos*, cuộc tấn công thô thiển và vụng về của Bắc Kinh chống lại các giá trị phương Tây đã phản tác dụng và khiến các cường quốc đều chống lại Trung Quốc.

Từ Canberra đến Washington, Bruxelles, Paris, tất cả đều yêu cầu làm rõ trách nhiệm của Trung Quốc trong việc để virus corona lây lan khắp nơi. Châu Âu, thường rất thận trọng, đã thắt chặt các điều kiện áp đặt cho các nhà đầu tư Trung Quốc. Một số người còn nghĩ đến khả năng có biện pháp trừng phạt toàn cầu chống lại Bắc Kinh, thậm chí là một cuộc đối đầu quân sự giữa Bắc Kinh với Washington.

Tuy nhiên, *Les Echos* cũng lưu ý Tập Cận Bình vẫn còn nhiều lá bài trong tay. Thứ nhất là cuộc chạy đua tìm vắc-xin. Trong số 40 ứng viên tham gia trận chiến toàn cầu này, Sinovac Biotech của Trung Quốc dường như đang tiến xa nhất. Nhưng việc Trung Quốc để lây lan virus rồi lại chạy đua để điều chế vắc-xin đánh bại đại dịch là điều thật đáng mỉa mai ! Lá bài thứ hai của ông Tập liên quan đến châu Phi, Trung Đông và nói chung là tất cả các quốc gia cần tiền để vượt qua khủng hoảng. Nếu không có sự hỗ trợ của châu Âu và Mỹ, thì trong thời gian tới, Algeri, Ai Cập và Pakistan có thể sẽ phải kêu gọi Bắc Kinh giúp sức.

Lá bài thứ ba là về công nghiệp. Liên Hiệp Châu Âu hứa hẹn sẽ hồi hương một số dây chuyền sản xuất chiến lược quan trọng, đặc biệt là trong lĩnh vực dược phẩm và nguyên liệu thô. Nhưng sẽ là ảo tưởng nếu Liên Âu nghĩ có thể hồi sinh ngành công nghiệp châu Âu như 50 năm trở về trước. Độc lập về hậu cần với Trung Quốc cũng chỉ là một ảo tưởng. Cuộc khủng hoảng hiện nay nhắc nhở chúng ta là thế giới sẽ phải sống chung với Trung Quốc nhưng không bao giờ được quên bản chất sâu xa của Bắc Kinh.

Mỹ-Trung đối đầu, châu Âu không nên chỉ làm khán giả

Trong bối cảnh sự huy động quốc tế là rất cần thiết để có thể chấm dứt đại dịch Covid-19 càng sớm càng tốt, sự đối đầu giữa Hoa Kỳ và Trung Quốc là một bất lợi lớn. Kể từ khi trở thành chủ nhân Nhà Trắng vào tháng 01/2017, Donald Trump coi Trung Quốc là đối thủ chính của Mỹ, ngoài Iran.

Bị ám ảnh về việc phải tái công nghiệp hóa đất nước, ông Trump cáo buộc Bắc Kinh gian lận trong chính sách thương mại. Trong trận chiến này, chính quyền Trump dùng mọi phương tiện, chính sách đối nội bao giờ cũng gắn với địa chính trị. Trong những ngày gần đây, tổng thống Donald Trump và ngoại trưởng Mike Pompeo cáo buộc Trung Quốc che giấu sự thật về sự xuất hiện của virus ở Vũ Hán vào cuối năm 2019, nhưng đều không cung cấp bằng chứng.

Tuy nhiên, La Croix nhận định chính sự không minh bạch của chế độ Tập Cận Bình đã làm gia tăng nỗi ngờ vực. Bắc Kinh đã bác bỏ các yêu cầu về việc cho tiến hành một cuộc tra độc lập về nguồn gốc virus corona. Trung Quốc cũng không hồi đáp đề nghị của Tổ Chức Y Tế Thế Giới để WHO đến nghiên cứu tận nơi. Mọi tiếng nói chỉ trích chính quyền về cách quản lý dịch bệnh đều bị trấn áp.

La Croix nhấn mạnh là bên lề cuộc xung đột tiềm ẩn này, châu Âu không thể cứ giữ vai trò là khán giả. Trước xu hướng toàn cầu hóa dịch bệnh gia tăng, châu Âu phải sử dụng uy tín của mình để thúc đẩy hợp tác đa phương và hỗ trợ các tổ chức của Liên Hợp Quốc, chẳng hạn Tổ Chức Y Tế Thế Giới, để tạo ra các quan hệ đối tác cạnh tranh. Điều này có thể sẽ giúp châu Âu độc lập về chiến lược.

Pháp : Gánh nặng kinh tế tăng, uy tín quốc tế giảm vì Covid-19

Về nước Pháp, Le Monde lo ngại là cú sốc do đại dịch gây ra có thể dẫn đến nguy cơ bùng nổ liên minh tiền tệ, trong khi đó Pháp bị suy yếu do kinh tế sụt giảm nên có thể mất tiếng nói đoàn kết châu Âu.

Le Monde nhận định khi nhiều nước châu Âu cùng lâm vào đại dịch, việc quốc tế so sánh các nước dường như không có lợi cho Pháp. Với mức giảm 5,8% GDP trong quý đầu năm 2020 so với quý cuối năm 2019, Pháp là nước có GDP giảm nhiều nhất so với các nước lớn trong khu vực đồng euro. Mức giảm GDP của Pháp nghiêm trọng hơn Đức, thậm chí cả Tây Ban Nha và Ý. Thế nhưng, bộ trưởng Kinh Tế Pháp vẫn cảnh báo nhìn từ góc độ kinh tế, khó khăn lớn nhất vẫn đang chờ Pháp ở phía trước.

Suy thoái kinh tế nặng nhất tại Pháp tính từ hồi năm 1949, theo Le Monde, không chỉ do những khó khăn về cơ cấu mà còn do cách quản lý khủng hoảng của cả tổng thống Macron và chính phủ của thủ tướng Edouard Philippe. Bên cạnh sự tập quyền thái quá ở trung ương khiến Nhà Nước khó điều chỉnh chính sách phù hợp với các địa phương ở những mức độ dịch bệnh khác nhau, lệnh phong tỏa trên quy mô lớn hơn so với các nước láng giềng, còn phải kể đến cách quản lý độc đoán của chính quyền trong bối cảnh đất nước đã bị xáo trộn bởi cuộc khủng hoảng Áo Vàng và phong trào đấu tranh chống cải cách chế độ hưu trí.

Le Monde nhấn mạnh chính phủ các nước láng giềng cũng phải đối mặt với những khó khăn tương tự như Pháp, nhưng họ quản lý khủng hoảng trong không khí ít căng thẳng và ít nỗi ngờ vực hơn. Theo một cuộc khảo sát tại châu Âu do Viện Ipsos-Cevipof tiến hành, 62% dân Pháp không hài lòng về hành động của chính phủ, tỉ lệ này ở Đức chỉ là 26%. 64% người Pháp cho rằng hậu quả kinh tế sẽ « rất nghiêm trọng », so với tỉ lệ 39% tại Đức. Trông chờ mọi điều từ Nhà nước trung ương, nhưng lại chỉ trích quyền lực của Nhà nước đồng thời từ chối các trách nhiệm ở địa phương, đối với Le Monde, đây là phác họa hoàn hảo về « căn bệnh phân lập » của người Pháp.

Trong bối cảnh đại dịch Covid-19, suy thoái kinh tế là điều không thể tránh khỏi. Nhưng lần này, sự suy thoái đặc biệt nghiêm trọng của Pháp đang đặt khu vực đồng euro, thậm chí cả Liên Hiệp Châu Âu trước một thử thách vô cùng lớn. Le Monde nhận định khi chính quyền Berlin và Paris xa cách nhau thêm một chút, khi Pháp đang bị xếp cùng các nước Nam Âu với tất cả những định kiến tiêu cực, thì thành tích kinh tế yếu kém càng làm hình ảnh của Pháp thêm xấu đi.

Khủng khiếp hơn nhiều so với cuộc khủng hoảng tài chính năm 2008, cú sốc do Covid-19 gây ra có nguy cơ phá vỡ liên minh tiền tệ, vì thế càng cần thiết có các cơ chế vững chắc để các nước Liên Âu hỗ trợ lẫn nhau. Bài xã luận của Le Monde kết luận bằng một câu hỏi mở: Emmanuel Macron, người đi đầu về phát huy tình đoàn kết châu Âu, sẽ còn giữ được vai trò này trong bao nhiêu lâu nữa, nếu nước Pháp vẫn còn « trượt dốc » ?

Anh Quốc « soán ngôi » Ý về số ca tử vong hàng đầu châu Âu

Vẫn liên quan đến châu Âu, Le Figaro nhìn sang Anh Quốc, với 32.313 người chết, làng giềng của Pháp đến hôm qua 05/05 đã vượt lên Ý để dẫn đầu châu Âu về số ca tử vong vì Covid-19 và đứng thứ hai trên thế giới, sau Mỹ.

Mặc dù chính quyền Anh nhận định là đỉnh dịch đã qua, số nạn nhân đã giảm nhẹ, nhưng tình hình ở các nhà dưỡng lão vẫn đặc biệt đáng lo ngại và ngày càng có chiều hướng xấu đi. Theo dự kiến, vào ngày mai 07/05 chính phủ Anh sẽ xem xét lại các biện pháp dỡ bỏ phong tỏa. Tuy nhiên, có nhiều dấu hiệu cho thấy thủ tướng Anh sẽ không quá vội trong việc ngưng phong tỏa. Và công luận cũng ngả về phía ông. Theo một thăm dò ý kiến vào cuối tuần qua, 67% dân Anh đánh giá vẫn còn quá sớm để mở cửa lại trường học, nhà hàng và sân vận động.

Về kinh tế, rất có thể nước Anh sẽ suy thoái ở mức chưa từng có trong lịch sử. Nhiều nhà quan sát dự báo GDP quý 1 năm 2020 của Anh sẽ giảm 7%. Một số chuyên gia khác thậm chí còn cho rằng GDP có thể giảm tới 13%. Khoảng 6,3 triệu người lao động (20% dân ở độ tuổi lao động) bị thất nghiệp bán phần.

Điều đáng ngạc nhiên là theo Le Figaro, mặc dù đất nước bị dịch bệnh gây hại nặng nề về nhân mạng và kinh tế, nhưng thủ tướng Anh Boris Johnson vẫn được lòng dân. Theo kết quả một cuộc khảo sát được công bố vào hôm qua, 60% dân Anh tin tưởng vào chính phủ, so với tỉ lệ 36% hồi tháng Giêng. Chuyện thủ tướng Anh nhiễm virus, phải điều trị tích cực trong bệnh viện, đã khiến dân chúng càng thông cảm với ông.

Nơi ở của 1/3 nhân loại có nguy cơ nóng như sa mạc Sahara

Tập trung vào các vấn đề do đại dịch Covid-19 gây ra, từ nước Pháp cho đến Anh Quốc, Ấn Độ, Miến Điện ... nhưng báo Le Monde không quên hồ sơ khí hậu. Trong bài viết « Từ nay đến năm 2070, 1/3 nhân loại có nguy cơ phải sống trong những điều kiện khí hậu khắc nghiệt », Le Monde trích dẫn kết quả nghiên cứu của một nhóm nhà khoa học châu Âu, Mỹ và Trung Quốc, theo đó nếu thế giới không làm gì để hạn chế lượng khí thải CO2, 3,5 tỉ người trên Trái đất có thể mất vùng khí hậu thuận lợi mà loài người đã sinh sống và phát triển trong suốt 6.000 năm qua. Kết quả nghiên cứu được công bố hôm thứ Hai 04/05 trên tạp chí Mỹ Proceedings of the National Academy of Sciences.

Bằng cách tổng hợp các dữ liệu về khí hậu, khảo cổ, nhân khẩu học và nông nghiệp, các nhà nghiên cứu Trung Quốc, Mỹ và châu Âu đã tìm hiểu điều kiện nhiệt độ, lượng mưa lý tưởng để con người duy trì sự sống và phát triển : Vùng khí hậu thuận lợi này tập trung chủ yếu ở vùng ôn đới, nơi nhiệt độ trung bình hàng năm dao động trong khoảng 11-15°C, trong khi nhóm dân số ít hơn sống ở vùng xích đạo hoặc nhiệt đới nơi nhiệt độ xoay quanh 20-25°C. Tình trạng này không thay đổi trong suốt sáu nghìn năm qua, cho dù có hiện tượng di dân.

Tuy nhiên, trong vòng 50 năm tới, loài người sẽ phải hứng chịu sự biến đổi khủng khiếp về khí hậu. Nhóm chuyên gia liên chính phủ về khí hậu (GIEC) từng cảnh báo nếu lượng khí thải vẫn tăng không ngừng, từ nay đến năm 2070, nhiệt độ Trái Đất sẽ tăng 3°C so với thời kỳ tiền công nghiệp. Thế nhưng, nghiên cứu lần này dự báo đa phần dân cư Trái Đất sẽ chịu cảnh nhiệt độ tăng thêm tới 7,5°C. Sự cách biệt về con số như trên được giải thích như sau : Phần đất liền sẽ bị hâm nóng nhiều hơn các đại dương và dân số tăng chủ yếu ở những khu vực nóng nhất. Nghiên cứu cũng chỉ ra rằng những nơi bị ảnh hưởng nhiều nhất nằm trong số những nước nghèo nhất thế giới, đặc biệt là Ấn Độ, Nigeria, Pakistan, Indonesia và Sudan.

Tham Khảo thêm:

<http://www.rfi.fr/vi/%C4%91i%E1%BB%83m-b%C3%A1o/20200506-covid-19-s%E1%BB%91ng-chung-v%E1%BB%9Bi-trung-qu%E1%BB%91c-nh%C6%B0ng-kh%C3%B4ng-%C4%91%C6%B0%E1%BB%A3c-qu%C3%AAn-b%E1%BA%A3n-ch%E1%BA%A5t-ch%E1%BA%BF-%C4%91%E1%BB%99-b%E1%BA%AFc-kinh>